



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Miloslava Výborného v právní věci žalobkyně: **L. T. D.**, zast. Mgr. Ivo Žižkovským, advokátem se sídlem Martinská 10, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2013, č. j. OAM-107/ZA-ZA06-HA08-2012, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 10. 2013, č. j. 60 Az 4/2013 - 13,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 10. 2013, č. j. 60 Az 4/2013 - 13, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci a obsah kasační stížnosti

[1] Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) výrokem I. usnesení ze dne 22. 10. 2013, č. j. 60 Az 4/2013-13, zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany dle § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění uvedl, že „je vyloučeno, aby event. ustanovený zástupce z důvodů stojících výhradně na straně žalobkyně (zvolený procesní postup žalobkyně, kdy podala blanketní žalobu tři dny před uplynutím žalobní lhůty, a neuvedení kontaktních údajů umožňujících operativnější formy komunikace) stihl doplnit žalobu žalobkyně včas tak, aby tato byla věcně

projednatelná soudem, a efektivně tak přispět k ochraně práv žalobkyně v soudním řízení. Ustanovení zástupce žalobkyni by za takové situace bylo zcela zbytečné, formální a ne hospodárné. Tyto důvody proto vedou soud k závěru, že ustanovení zástupce žalobkyni není k ochraně jejích práv nezbytně třeba.“ Výrokem II. téhož usnesení krajský soud žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě 3 dnů odstranila vady podané žaloby.

[2] Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž označila konstatování krajského soudu, že v daném případě by se ustanovený zástupce nemohl dostatečně seznámit s posuzovanou věcí a doplnit žalobní body, pročez by ustanovení zástupce „zbytečné, formální a ne hospodárné“, jako nedůvodné. Stěžovatelka není schopna po právní ani jazykové stránce formulovat svá subjektivní veřejná práva a nemá ani dostatek finančních prostředků na právní zastoupení. Stanovená lhůta 3 dnů byla dle stěžovatelky sice krátká, avšak žalobu v ní díky pomoci právního zástupce doplnila. Zamítnutím návrhu na ustanovení zástupce bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces.

II.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[3] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky projednatelnosti kasační stížnosti, a proto přezkoumal v záhlaví označené usnesení městského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Důvodné kasační stížnosti vyhověl na základě úvah dále vyložených.

[4] Nejvyšší správní soud nezpochybňuje skutečnost, že za určitých okolností může být návrh na ustanovení zástupce z důvodu neúčelnosti zamítnut, přestože účastník řízení jinak splňuje zákonné podmínky dovolující návrhu vyhovět. Například v rozsudku ze dne 3. 3. 2011, č. j. 3 Ads 149/2010-126 (dostupném – stejně jako dále citovaná rozhodnutí - na www.nssoud.cz), v souvislosti s § 35 odst. 8 s. ř. s. uvedl, že „[z]ákonodárce [...] v dispozici právní normy užívá formulaci ‚může ustanovit‘ nikoliv ‚ustanoví‘. Takto koncipovaná norma se ovšem vykládá tak, že soud ustanoví účastníku zástupce vždy, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky, přesto však právo na ustanovení zástupce nelze chápat jako absolutní. Zákonodárce totiž svou formulací ponechal určitý prostor k uvážení soudu pro ty případy, kdy by ustanovení zástupce neplnilo účel, k němuž je určeno.“

[5] Právo na spravedlivý proces obsažené v čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod, resp. čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 206/1992 Sb.) a s ním související „rovnost zbraní“ však představují základní procesní garance ochrany subjektivních práv. Nejvyšší správní soud proto v právní větě k rozsudku ze dne 10. 5. 2012, 6 Ads 157/2011-56, konstatoval, že „[v] soudním řízení správním podle konkrétních skutkových okolností může způsobit nezákonnost soudního rozhodnutí i to, že řízení před krajským nebo městským soudem bylo zatíženo vadou, spočívající v absenci zastoupení účastníka v řízení před ním, přestože si účastník o ustanovení zástupce požádal.“ Pokud tedy účastník řízení žádající o ustanovení zástupce zákonné podmínky splňuje, může soud přikročit k zamítnutí takového návrhu pro neúčelnost vzhledem k výše uvedenému pouze

pokračování

zcela výjimečně (typicky například v případech šikanózních návrhů; srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012-22).

[6] Nejvyšší správní soud přitom nesdílí názor krajského soudu, že ve lhůtě 3 dnů – jakkoli jistě nejde o lhůtu komfortní – je vyloučeno, aby ustanovený zástupce doplnil žalobní body do projednatelné podoby, protože by ustanovení zástupce bylo bezúčelné. Skutečnost, že stěžovatelka v žalobě uvedla pouze poštovní adresu a nikoli kontaktní údaje umožňující „operativnější formy komunikace“ v této souvislosti nehraje roli, neboť nic nebrání tomu, aby se ona sama pokusila (třeba již v den doručení usnesení) ustanoveného zástupce kontaktovat a o věci se s ním poradit. Vzhledem k existenci moderních komunikačních prostředků nelze *a priori* vyloučit, že by stěžovatelka prostřednictvím zástupce žalobu v dané procesní lhůtě doplnila (jak ostatně podáním ze dne 25. 10. 2013 také učinila). Krajský soud tudíž pochybil, pokud návrh na zamítnutí zástupce (pouze) z tohoto důvodu zamítl, aniž by dále zkoumal, zda stěžovatelka podmínky pro ustanovení zástupce splňuje.

[7] Kromě již uvedeného nelze přehlédnout, že krajský soud výrok I. svého usnesení odůvodnil výlučně úvahami upínajícími se k otázce možnosti včasného doplnění žaloby; přehlédl přitom, že žádost stěžovatelky nesměřovala jen k ustanovení zástupce – advokáta pro odstranění vad jí podané blanketní žaloby, nýbrž k tomu, aby ji ustanovený zástupce „v řízení před soudem [...] zastupoval“, což zdůvodnila tím, že pouze tak dojde k efektivnímu hájení jejích práv.

III.

Závěr a náklady řízení

[8] Pro uvedené Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž krajský soud o návrhu stěžovatelky znovu rozhodne. Při svém rozhodování vezme v úvahu všechny aspekty relevantní pro posouzení osobních poměrů stěžovatelky a znovu posoudí, existuje-li nezbytná potřeba stěžovatelce zástupce ustanovit (§ 35 odst. 8 s. ř. s.).

[9] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v dalším řízení krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. ledna 2014

Zdeněk Kühn
předseda senátu